

MỘT SỐ GIẢI PHÁP ĐÀO TẠO, BỒI DƯỠNG CÁN BỘ QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC VỀ TÔN GIÁO CẤP TỈNH VÙNG ĐỒNG BẰNG SÔNG CỬU LONG

DƯƠNG VĂN CHĂM*

Để phát huy những giá trị văn hóa, đạo đức tốt đẹp và nguồn lực của các tôn giáo phục vụ sự nghiệp phát triển đất nước, công tác quản lý nhà nước về tôn giáo cần được triển khai một cách hiệu lực, hiệu quả. Điều này đòi hỏi đội ngũ cán bộ làm công tác tôn giáo phải có đủ năng lực, bản lĩnh và hiểu biết sâu sắc trong quá trình thực thi nhiệm vụ. Việc Quốc hội ban hành Nghị quyết thành lập Bộ Dân tộc và Tôn giáo vào ngày 01/3/2025 là dấu mốc quan trọng, thể hiện sự quan tâm sâu sắc của Đảng và Nhà nước đối với công tác dân tộc và tôn giáo. Trong bối cảnh đó, việc đào tạo, bồi dưỡng cán bộ quản lý nhà nước về tôn giáo, đặc biệt ở cấp tỉnh vùng đồng bằng sông Cửu Long - nơi có đặc thù tôn giáo phong phú và đa dạng, cần được đẩy mạnh nhằm đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ trong tình hình mới.

Từ khóa: Đào tạo, bồi dưỡng; quản lý nhà nước về tôn giáo; cấp tỉnh; đồng bằng sông Cửu Long.

To promote the valuable cultural and ethical values and resources of religions serving the national development cause, state management of religion must be implemented effectively and efficiently. This requires cadres working in religious affairs to possess sufficient capacity, resilience, and deep understanding during their task execution. The National Assembly's issuance of the Resolution establishing the Ministry of Ethnic and Religious Affairs on March 1, 2025, marks an important milestone, reflecting the Party and State's deep concern for ethnic and religious affairs. In this context, training and developing provincial-level state management cadres on religion must be intensified, especially in the Mekong Delta region - an area with rich and diverse religious characteristics - to meet new demands and tasks.

Keywords: Training; development; state management of religion; provincial level; Mekong Delta.

NGÀY NHẬN: 06/3/2025

NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 23/4/2025

NGÀY DUYỆT: 16/5/2025

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.352.2025.1181>

1. Yêu cầu đào tạo, bồi dưỡng nâng cao năng lực cho cán bộ, công chức làm công tác quản lý nhà nước về tôn giáo

Quản lý nhà nước (QLNN) về tôn giáo là một dạng quản lý xã hội đặc biệt của Nhà

nước, mang tính quyền lực nhà nước, sử dụng pháp luật và chính sách tín ngưỡng, tôn giáo để điều chỉnh hành vi của cá nhân,

* ThS, Trường Chính trị tỉnh Bến Tre

tổ chức trong lĩnh vực tín ngưỡng, tôn giáo do các cơ quan QLNN thực hiện. Trong đó, cơ quan QLNN về tôn giáo thông qua hoạt động đội ngũ cán bộ, công chức quyết định đến hiệu lực, hiệu quả QLNN về tôn giáo, đặc biệt là cơ quan, tổ chức QLNN về tôn giáo ở cấp tỉnh.

Trong điều kiện nước ta hiện nay, với yêu cầu: “nâng cao năng lực, hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước về công tác tôn giáo” đòi hỏi “sắp xếp hợp lý, củng cố, kiện toàn tổ chức bộ máy quản lý nhà nước về tôn giáo; tăng cường cán bộ làm công tác tôn giáo..., tăng cường đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ công tác tôn giáo để đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ thực tiễn, nâng cao năng lực quản lý, thực thi pháp luật; bảo đảm kinh phí hoạt động và có chế độ, chính sách khuyến khích, thu hút cán bộ làm công tác tôn giáo”.

Cùng với việc hoàn thiện tổ chức bộ máy, vấn đề đào tạo, bồi dưỡng nâng cao năng lực cho cán bộ, công chức làm công tác QLNN về tôn giáo có ý nghĩa quan trọng trong hoàn thiện hoạt động QLNN về tôn giáo trong giai đoạn hiện nay. Đây là cơ sở bảo đảm nội dung QLNN về tôn giáo được xác định phù hợp với thẩm quyền của chủ thể quản lý theo Điều 60 *Lược Tín ngưỡng, tôn giáo*: “...đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công chức, viên chức làm công tác tôn giáo”.

2. Mô hình bộ máy quản lý nhà nước về tôn giáo cấp tỉnh ở đồng bằng sông Cửu Long và vấn đề cần quan tâm hiện nay

Đồng bằng sông Cửu Long thuộc vùng kinh tế trọng điểm phía Nam của Tổ quốc, gồm có thành phố Cần Thơ và 12 tỉnh: Long An, Tiền Giang, Bến Tre, Vĩnh Long, Trà Vinh, Hậu Giang, Sóc Trăng, Đồng Tháp, An Giang, Kiên Giang, Bạc Liêu và Cà Mau. Toàn vùng có “diện tích 40.922,6 km², dân số 17.432,1 nghìn người”¹. Đồng bằng sông

Cửu Long có vị trí như một bán đảo với 3 mặt Đông, Nam và Tây Nam giáp biển.

Là vùng đất đa dân tộc, đa tôn giáo được tạo bởi sự di dân của người Việt, người Khmer, người Hoa, người Chăm và các tộc người khác, do vậy, đã trở thành vùng đất thuận lợi cho các dân tộc, tôn giáo, cùng hội tụ và phát triển, tạo không gian của vùng đa tôn giáo, gồm: Phật giáo, Công giáo, đạo Tin Lành, Islam giáo, Cao Đài, Phật giáo Hòa Hảo, Minh sư, Tịnh độ cư sĩ, Tứ ân Hiếu nghĩa, Bửu sơn Kỳ Hương, Phật giáo Hiếu Nghĩa Tà Lơn, đạo Baha'i và Cơ đốc Phục Lâm. Toàn vùng có 4.611 cơ sở thờ tự, 47.334 chức sắc, chức việc, 5.889.937 tín đồ các tôn giáo, chiếm 33,6% dân số². Từ đó, đời sống tâm linh của người dân đồng bằng sông Cửu Long phong phú, đa dạng, nhiều sắc thái đặc trưng, đồng thời yêu cầu tăng cường công tác QLNN về tôn giáo trong bối cảnh mới luôn là vấn đề có tính cấp thiết.

Thực hiện Chỉ thị số 18-CT/TW ngày 10/01/2018 của Bộ Chính trị về tiếp tục thực hiện Nghị quyết số 25-NQ/TW ngày 12/3/2003 của Ban Chấp hành Trung ương (khóa IX) về công tác tôn giáo trong tình hình mới, Nhà nước đã ban hành nhiều văn bản quy phạm pháp luật kiện toàn tổ chức bộ máy làm công tác QLNN về tôn giáo từ trung ương đến cơ sở, đặc biệt là Nghị định số 41/2025/NĐ-CP ngày 26/02/2025 của Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Bộ Dân tộc và Tôn giáo, Nghị định số 45/2025/NĐ-CP ngày 28/02/2025 của Chính phủ quy định tổ chức các cơ quan chuyên môn thuộc Ủy ban nhân dân tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương và Ủy ban nhân dân huyện, quận, thị xã, thành phố thuộc tỉnh, thành phố thuộc thành phố trực thuộc Trung ương. Thực hiện quy định của pháp luật, các tỉnh Bạc Liêu, An Giang, Cần Thơ, Vĩnh

Long, Trà Vinh, Sóc Trăng thành lập Sở Dân tộc và Tôn giáo, các tỉnh còn lại thành lập Phòng Dân tộc và Tôn giáo trực thuộc Sở Nội vụ.

Qua thực hiện chính sách, pháp luật về tín ngưỡng, tôn giáo của Đảng và Nhà nước, trong đó có vấn đề thành lập mô hình bộ máy QLNN về tôn giáo cấp tỉnh trong vùng cho thấy, cán bộ làm công tác QLNN về tôn giáo có bước kiện toàn mới, tiếp bước và kế thừa kết quả tích cực trong giữ gìn bản sắc, phát huy truyền thống lịch sử, văn hóa, tăng cường đoàn kết tôn giáo trong việc thực hiện các mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bằng sông Cửu Long. Đồng thời, đấu tranh với các biểu hiện sai lệch, lợi dụng tôn giáo, gây ảnh hưởng xấu đến trật tự an toàn xã hội và đời sống nhân dân trong vùng.

Bên cạnh mặt tích cực, công tác QLNN về tôn giáo trong vùng còn một số vấn đề cần quan tâm, như: trình độ cán bộ, công chức trực tiếp làm công tác QLNN về tôn giáo cấp tỉnh mặc dù phần lớn tốt nghiệp đại học nhưng đều không phải chuyên ngành QLNN về tôn giáo. Theo số liệu thống kê về chuyên ngành đào tạo triết học và tôn giáo học do 13 tỉnh, thành phố cung cấp thì chỉ có 28 công chức đã đào tạo từ trình độ cao đẳng trở lên đang công tác tại cơ quan QLNN về tôn giáo cấp tỉnh³. Các cơ sở đào tạo đại học, sau đại học ở Việt Nam chưa có chuyên ngành đào tạo QLNN về tôn giáo.

3. Giải pháp đào tạo, bồi dưỡng năng lực cho cán bộ, công chức làm công tác quản lý nhà nước về tôn giáo trong vùng

Thứ nhất, tập trung xây dựng chương trình bồi dưỡng kiến thức cho cán bộ làm công tác tôn giáo.

Để xây dựng đội ngũ cán bộ làm công tác tôn giáo bảo đảm dài hạn, khoa học, hợp lý, phải thống nhất nhận thức QLNN về tôn

giáo là ngành nghề, đặc biệt làm cơ sở xây dựng lộ trình, chiến lược đào tạo, bồi dưỡng cán bộ trong thời gian tới. Một trong những nhiệm vụ, quyền hạn của Bộ Dân tộc và Tôn giáo theo Nghị định số 41/2025/NĐ-CP ngày 26/02/2025 của Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Bộ Dân tộc và Tôn giáo là: “Đào tạo, bồi dưỡng và tập huấn, hướng dẫn chuyên môn, nghiệp vụ các lĩnh vực thuộc phạm vi QLNN của Bộ và theo quy định của pháp luật”. Vì vậy, Bộ Dân tộc và Tôn giáo cần xây dựng chương trình bồi dưỡng cán bộ làm công tác tôn giáo bảo đảm gắn với nội dung QLNN về tôn giáo theo Điều 60 *Luật Tín ngưỡng tôn giáo*, phân công cơ sở đào tạo, đổi mới quy trình tổ chức thực hiện bồi dưỡng kiến thức cho cán bộ làm công tác tôn giáo theo mô hình bộ máy QLNN về tôn giáo cấp tỉnh ở đồng bằng sông Cửu Long mới đi vào hoạt động từ ngày 01/3/2025.

Về khung chương trình bồi dưỡng, cần cụ thể hóa Quyết định số 43/QĐ-TTg ngày 11/01/2022 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt “Đề án bồi dưỡng nghiệp vụ đối với cán bộ, công chức làm công tác tín ngưỡng, tôn giáo giai đoạn 2022 - 2026”, bồi dưỡng cán bộ làm công tác tôn giáo nhằm nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, kỹ năng và hiệu quả xử lý các vấn đề liên quan đến tín ngưỡng, tôn giáo đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ đặt ra trong tình hình mới, góp phần thực hiện thành công chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về tín ngưỡng, tôn giáo. Bộ Dân tộc và Tôn giáo chủ trì tổ chức tập huấn, bồi dưỡng nghiệp vụ tín ngưỡng, tôn giáo đối với cán bộ, công chức làm công tác tín ngưỡng, tôn giáo của cơ quan, tổ chức chính trị - xã hội ở trung ương, cấp tỉnh.

Cần xây dựng khung chương trình bồi

dưỡng theo thực tiễn QLNN về tôn giáo, cụ thể ở các tỉnh, thành phố cần cập nhật, bổ sung những vấn đề lý luận và thực tiễn của địa bàn quản lý. Thực hiện chương trình bồi dưỡng cần chú trọng đội ngũ giảng viên, báo cáo viên có chuyên môn, trình độ và kinh nghiệm thực tiễn; có uy tín và năng lực sư phạm; nắm vững tình hình tôn giáo, những vấn đề cần quan tâm và biện pháp QLNN đối với công tác tôn giáo; công tác giải quyết khiếu nại, tố cáo và các vụ việc phức tạp liên quan đến tôn giáo.

Thứ hai, tăng cường bồi dưỡng các kỹ năng xử lý tình huống thực tiễn cho cán bộ làm công tác QLNN về tôn giáo.

Trước sự chuyển biến của tôn giáo Việt Nam trong giai đoạn mới, cũng như tính chất nhạy cảm, phức tạp của công tác tôn giáo, QLNN về tôn giáo đòi hỏi cán bộ làm công tác QLNN về tôn giáo phải sâu rộng về kiến thức, giàu kỹ năng, nghiệp vụ trong giải quyết các công việc thực tiễn. Chính vì vậy, song hành với bồi dưỡng cán bộ làm công tác tôn giáo ngoài cấu trúc dung lượng kiến thức nền tảng, cần có dung lượng kiến thức kỹ năng, nghiệp vụ và thời gian thực hành các kỹ năng này kết hợp với đi nghiên cứu thực tế, thực hành tại các cơ sở tôn giáo... phù hợp cho từng chương trình bồi dưỡng cụ thể.

Thứ ba, mở chuyên ngành đào tạo QLNN về tôn giáo.

Xuất phát từ thực trạng ở Việt Nam chưa có chuyên ngành đào tạo QLNN về tôn giáo ở bậc đại học, sau đại học. Chính vì thế, Bộ Dân tộc và Tôn giáo cần kiến nghị Bộ Giáo dục và Đào tạo cho phép các cơ sở đào tạo đại học (có chức năng, nhiệm vụ) được mở mã ngành đào tạo chuyên ngành QLNN về tín ngưỡng, tôn giáo nhằm tạo nguồn cán bộ căn cơ, bài bản, dài hạn cho công tác QLNN về tôn giáo cả nước nói chung và

vùng đồng bằng sông Cửu Long nói riêng.

Thứ tư, cán bộ QLNN về tôn giáo nâng cao trách nhiệm tự đào tạo, bồi dưỡng đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong giai đoạn mới.

Chủ tịch Hồ Chí Minh từng căn dặn: “Muốn biết thì phải thi đua học. Học không bao giờ cùng. Học mãi để tiến bộ mãi. Học để làm việc, làm người, làm cán bộ. Học để phụng sự đoàn thể, phụng sự giai cấp và nhân dân, phụng sự Tổ quốc và nhân loại”⁴. Tổng Bí thư Tô Lâm có bài viết với tiêu đề “Học tập suốt đời” cũng chỉ rõ: “Để thực hiện thắng lợi yêu cầu, nhiệm vụ, trọng trách trong giai đoạn mới, học tập suốt đời để dám nghĩ, dám nói, dám làm, dám chịu trách nhiệm, dám hy sinh vì lợi ích chung để trở thành những người hữu dụng đang là đòi hỏi cấp thiết đối với từng cá nhân, mỗi công dân, đặc biệt là những cán bộ, nhân viên trong hệ thống chính trị”⁵.

Nghị quyết số 25-NQ/TW ngày 12/3/2003 xác định: công tác tôn giáo có liên quan đến nhiều lĩnh vực của đời sống xã hội, các cấp, các ngành, các địa bàn. Tôn giáo là một lĩnh vực đặc thù của đời sống xã hội, bởi vậy công tác tôn giáo luôn đặt ra yêu cầu cao và tương đối toàn diện đối với người làm công tác tôn giáo, như phải có sự hiểu biết về tôn giáo, am hiểu những quy định có liên quan đến hoạt động tôn giáo và những quy định về các lĩnh vực văn hóa, di sản, xây dựng, tài nguyên môi trường, y tế, giáo dục, từ thiện - nhân đạo...

Ngoài ra, cán bộ làm công tác tôn giáo còn cần có những phẩm chất để giao tiếp với những công dân đặc biệt, đó là các chức sắc, chức việc hoạt động trong lĩnh vực tâm linh và có ảnh hưởng trong một bộ phận quần chúng tín đồ tôn giáo; có khả năng vận động, thuyết phục, hướng dẫn các tín đồ tôn giáo... Họ cũng phải dành thời gian cho công việc nhiều hơn so với các ngành,

nghe khác, vì các hoạt động, sự kiện của tôn giáo thường diễn ra vào ngày nghỉ, ngày lễ, ngày tết, ngoài giờ làm việc⁶.

Chính vì thế, cán bộ làm công tác QLNN về tôn giáo thực thi nhiệm vụ là trực tiếp thực hiện một dạng quản lý xã hội đặc biệt của Nhà nước, hoạt động (nghề) mang tính quyền lực nhà nước, sử dụng pháp luật và chính sách tín ngưỡng, tôn giáo để điều chỉnh hành vi của cá nhân, tổ chức trong lĩnh vực tín ngưỡng, tôn giáo, bảo đảm quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo, duy trì sự ổn định và phát triển bền vững của xã hội và đất nước. Ngoài việc được cơ quan, tổ chức đưa đi đào tạo, bồi dưỡng kiến thức, kỹ năng nghề nghiệp, mỗi cán bộ, công chức làm công tác QLNN về tôn giáo vùng đồng bằng sông Cửu Long cần xây dựng kế hoạch tự đào tạo, bồi dưỡng nâng cao năng lực công tác cho bản thân theo yêu cầu, nhiệm vụ trong giai đoạn mới.

4. Kết luận

Đào tạo, bồi dưỡng cán bộ làm công tác QLNN về tôn giáo nói chung và cán bộ làm công tác QLNN về tôn giáo vùng đồng bằng sông Cửu Long nói riêng cần phải thật sự đổi mới công tác đào tạo, bồi dưỡng kiến thức, kỹ năng, nghiệp vụ về tín ngưỡng, tôn giáo. Từ đó, giúp đội ngũ cán bộ làm công tác QLNN tôn giáo hoàn thành tốt nhiệm vụ trong điều kiện hội nhập quốc tế sâu rộng hiện nay□

Chú thích:

1. Bộ Chính trị (2018). *Chỉ thị số 18-CT/TW ngày 10/01/2018 về tiếp tục thực hiện Nghị quyết số 25-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương (khóa IX) về công tác tôn giáo trong tình hình mới*.
2. Viện Nghiên cứu Tôn giáo, Viện Hàn lâm Khoa học Xã hội Việt Nam (2022). *Tài liệu tín ngưỡng, tôn giáo ở khu vực Tây Nam Bộ hiện nay (thuộc Đề án Hỗ trợ thông tin, tuyên truyền về dân tộc, tôn giáo theo Quyết định số 219-*

QĐ/TTg ngày 21/02/2019).

3. *Giải pháp hoàn thiện tổ chức bộ máy và nhân sự quản lý nhà nước về tôn giáo ở đồng bằng sông Cửu Long*. <https://www.quanlynhanuoc.vn>, ngày 13/3/2025.

4. *Hồ Chí Minh toàn tập* (2011). Tập 6. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, tr. 208.

5. *Học tập suốt đời*. <https://www.quanlynhanuoc.vn>, ngày 03/3/2025.

6. *Nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ làm công tác tôn giáo ở nước ta hiện nay*. <https://www.tapchiconsan.org.vn>, ngày 22/9/2018.

Tài liệu tham khảo:

1. Hà Ngọc Anh (2020). *Quản lý nhà nước đối với hoạt động tôn giáo ở Việt Nam hiện nay*. H. NXB Chính trị Quốc gia Sự thật.
2. Chính phủ (2025). *Nghị định số 41/2025/NĐ-CP ngày 26/02/2025 quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Bộ Dân tộc và Tôn giáo*.
3. Chính phủ (2025). *Nghị định số 45/2025/NĐ-CP ngày 28/02/2025 quy định tổ chức các cơ quan chuyên môn thuộc Ủy ban nhân dân tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương và Ủy ban nhân dân huyện, quận, thị xã, thành phố thuộc tỉnh, thành phố thuộc thành phố trực thuộc Trung ương*.
4. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Tập I*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật.
5. Quốc hội (2016). *Luật Tín ngưỡng, tôn giáo năm 2016*.
6. *Nâng cao hiệu quả thực hiện chính sách đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công chức người dân tộc thiểu số vùng đồng bằng sông Cửu Long*. <https://www.quanlynhanuoc.vn>, ngày 26/11/2024.
7. *Nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ làm công tác tôn giáo ở nước ta hiện nay*. <https://www.tapchiconsan.org.vn>, ngày 22/9/2018.
8. *Giải pháp nâng cao hiệu quả tôn giáo ở Việt Nam*. <https://tcnn.vn>, ngày 18/10/2023.
9. *Giải pháp hoàn thiện tổ chức bộ máy và nhân sự quản lý nhà nước về tôn giáo ở đồng bằng sông Cửu Long*. <https://www.quanlynhanuoc.vn>, ngày 17/9/2024.